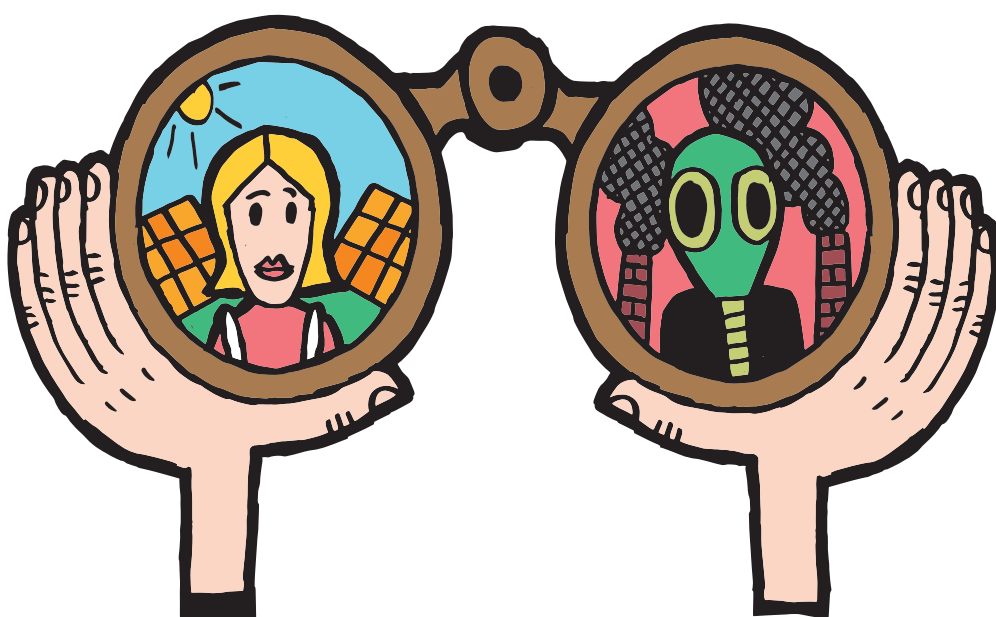

STARPTAUTISKĀ NODOKĻU POLITIKA GLOKALIZĀCIJAS KONTEKSTĀ

PALĪGMATERIĀLS SKOLOTĀJIEM,
IZGLĪTOTĀJIEM, SABIEDRISKAJIEM
AKTĪVISTIEM

LAPAS LATVIJAS PLATFORMA
ATTĪSTĪBAS SADARBĪBAI

ŠAJĀ MATERIĀLĀ IESPĒJAMS ATRAST:

- 1** Kontekstu. Starptautiskās nodokļu politikas vietējo un starptautisko kontekstu vieglākai izpratnei par tās tās saikni ar Latviju, katru no mums, kā arī globālām norisēm – ienākumu nevienlīdzību, migrāciju un citām.
- 2** Ierosmes nodarbībām. Kā strukturēt nodarbību par starptautisko nodokļu politiku, kādus jautājumus apspriest un kādas atbildes meklēt.
- 3** Resursus un to aprakstus. Kādus projekta rezultātus izmantot nodarbību bagātināšanai.

Mērķa auditorija: vidusskolēni, augstskolu studenti, jaunieši, seniori, mazie uzņēmēji, sabiedriskie aktīvistu un jebkurš, kam rūp valstī un pasaulē notiekošais.

Materiāla izstrādei izmantoti projekta “Godīgi nodokļi visiem” rezultāti. Vairāk par projektu: www.godiginodoklivisiem.lv

KONTEKSTS

Mūsdienu pasaulē neviens nav atrauts no globālajām norisēm – sākot ar pārtiku, kādu ēdam, beidzot ar starptautisko migrāciju un politiskajiem notikumiem kaimiņvalstīs. Globālie procesi ietekmē mūs, bet mēs – globālos notikumus

vairāk par glokalizācijas metodoloģiju un piemēriem var lasīt šeit:
<http://lapas.lv/lv/musu-darbi/petijumi-un-publikācijas/glokalizācijas-metodoloģija-2-2/>

Izrādās, ka ūdens nepietiekamību, ķimizētu rūpniecisko lauksaimniecību, pārtikas trūkumu un nabadzību ietekmē ne tikai klimata pārmaiņas vai valdību politikas, bet arī cits nozīmīgs spēlētājs – privātais sektors

vairāk par dažādiem globālajiem izaicinājumiem var lasīt šeit:
<http://lapas.lv/lv/musu-darbi/petijumi-un-publikācijas/10-viedoklu-raksti/>

Ja mazie un vidējie uzņēmumi, dzīvesstila uzņēmumi darbojas vietējās kopienās, izmanto vietējos resursus un lielu daļu no tiem atgriež vietējā kopienā, tad lielie, starptautiskie uzņēmumi ir kļuvuši par spēcīgiem spēlētājiem, kas ar saviem resursiem ietekmē visas pasaules attīstību.

Attīstoties tehnoloģijām un palielinoties informācijas aprites ātrumam, ir mainījies starptautiskais spēles laukums uzņēmumiem – pastāv ne tikai lieliska iespēja attīstīt savu biznesu ārvalstīs, bet arī izmantot esošās sistēmas nepilnības – vāju starpvalstu informācijas apriti, banku slepenību un korupciju.

Valstis, konkurējot par resursu piesaisti, mēdz noteikt īpaši labvēlīgus nodokļu režīmus, tomēr bieži vien kalpo tikai par “pastkastītēm” milzīgu naudas apjomu “caurskalošanai”. Tā, piemēram, Kipra pastāvīgi turas Latvijas ārvalstu investoru augšgalā. Taču tas nav tāpēc, ka kiprieši būtu saguruši no karstās saules

un gribētu investēt Eiropas Ziemeļos – Kipra ir populāra ofšoru zona un var pieļaut, ka tā ir mūsu pašu uzņēmēju “izskalošana” nauda.

Pasaulē ir zināmi daudzi uzņēmumi, kas veikli izmanto starptautiskas nodokļu “optimizēšanas shēmas”, piemēram, Apple, IKEA, Starbucks. Šādā veidā mazāk attīstītām valstīm katru gadu tiek nozagti apmēram 100 miljardi dolāru,

skat. pētījumu –
<https://www.oxfam.org/en/research/tax-battles-dangerous-global-race-bottom-corporate-tax>

kurus varētu izmantot izglītības līmeņa paaugstināšanai, veselības aprūpei un citiem pakalpojumiem, kas mazinātu starptautiskās migrācijas cēloņus.

Ienākumu nevienlīdzība pasaulē strauji pieaug un šobrīd 62 bagātākajiem cilvēkiem pieder tikpat, cik pusei pasaules iedzīvotāju kopā

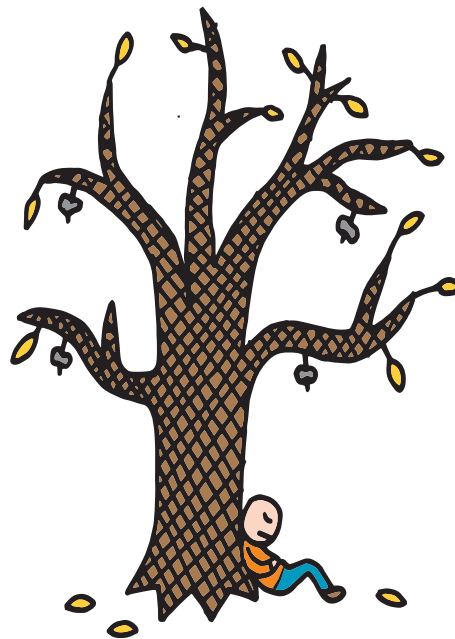
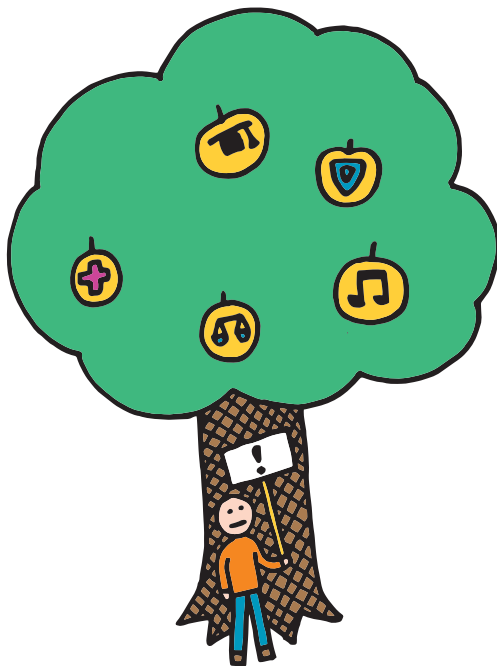
skat. pētījumu –
<https://www.oxfam.org/en/pressroom/pressreleases/2016-01-18/62-people-own-same-half-world-reveals-oxfam-davos-report>

Projekta “Godīgi nodokļi visiem” mērķis ir sniegt informāciju par pastāvošajiem izaicinājumiem dažādos formātos – ar pētījumiem, video stāstiem, diskusijām un akcijām pievēršot uzmanību tēmai, kas Latvijā ir nepelnīti aizmirsta – lielo uzņēmumu legālajām un nelegālajām “shēmām”.

Projektā bijuši iesaistīti vairāk nekā 30 aktīvisti, kas snieguši informāciju un vadījuši diskusijas reģionos, piedaloties vairākiem simtiem dalībnieku, izstrādātie materiāli izplatīti plašam interesentu lokam, tai skaitā, rādīti televīzijas raidījumos un apspriesti interneta vidē.

Piedāvājam Jums izmantot projekta rezultātus savā darbā!

IEROSMES NODARBĪBĀM

Projekta materiālus ir iespējams izmantot dažādās nodarbībās par sekojošām tēmām:

- mazie uzņēmēji un viņu konkurētspēja;
  - godīga tirdzniecība;
  - lauksaimniecība;
  - migrācija;
  - Ukraina;
  - korupcija;
  - nodokļu politika;
  - uzņēmējdarbības vide;
  - kritiskā domāšana sabiedrībā;
  - jauniešu iesaiste;
  - individuālā atbildība;
  - pārtikas ražošana;
- u.c.

NODARBĪBAS STRUKTŪRAS PIEMĒRS

1. Glokalizācija – es un globālais.

Katram dalībniekam jānosauc kāda lieta, kas viņam šobrīd ir un saista ar globālo pasauli (piemēram, telefons, internets, apģērbs, brokastu saturs, kurpju putekļi u.tml.).

2. Globālā tirdzniecība. Godīga tirdzniecība.

Diskusija – vai mēs zinām, kas ir ražojis šīs preces un kā – vai par padarīto darbu ir samaksāta alga, vai ir nodrošināti atbilstoši apstākļi?

3. Informācija par starptautiskās nodokļu politikas izaicinājumiem.

Iespēja izmantot video materiālus, atkarībā no vēlamā diskusijas fokusa.

4. Diskusija:

- Kā negodīgi starptautiskie uzņēmumi ietekmē vietējos uzņēmumus?
- Ko mēs iegūtu, ja viņi maksātu nodokļus?
- Kādus negodīgus uzņēmumus mēs zinām?
- Ko mēs varam darīt, lai situācija mainītos?
- Bez kādiem pirkumiem es varu iztikt, ja zinu, ka no tā pasaule kļūst labāka?
- Kāpēc man būtu jā rūpējas par nabadzības un ienākumu nevienlīdzības mazināšanos?

Tāpat ir iespējams veikt dažādus projekta tipa darbus, piemēram:

- izpētīt lielveikalā pieejamos produktus un preces – kas un kur tās ražojis;
- cik vietējās produkcijas ir pieejams vietējos veikalos;
- kam pieder vietējie uzņēmumi (bieži Latvijas prece nav Latvijas prece);
- kur var iegādāties vietējās preces tuvākajā apkārtnē.

RESURSI

1. PĒTĪJUMI

LAPAS pētījums par starptautisko nodokļu politiku (latviešu valodā)

! http://lapas.lv/wp-content/uploads/2017/01/Tax_petijums_FIN.pdf

Pētījums sniedz vispārēju ieskatu par esošās situācijas cēloņiem, sekām, raksturo tipiskākās nodokļu atmazgāšanas shēmas. Piemērots padziļinātām nodarbībām par starptautisko nodokļu politiku. Vispārējās daļas izmantojamas situācijas raksturošanai.

Pētījuma pielikumos pieejami izdales materiāli, uzdevumi un iestrādnes prezentācijām.

Oxfam pētījums par nodokļu paradīzēm (angļu valodā)

! <https://www.oxfam.org/en/research/tax-battles-dangerous-global-race-bottom-corporate-tax>

Pētījums sniedz ieskatu nodokļu paradīzēs, naudas apjomos, kas caur tām izplūst. Piemērots padziļinātai tēmas izpratnei par ofšoriem.

Bēgošie nodokļi. Kas maksā nodokļus Austrumu un Centrālajā Eiropā (latviešu un angļu valodā)

! <http://lapas.lv/lv/musu-darbi/aktualie-projekti/godigi-nodokli-visiem/cee-zinojums/>

Pētījums sniedz datus par lielākajām kompānijām pēc apgrozījuma un to nodokļu nomaksu Austrumu un Centrālajā Eiropā. Pilns pētījuma teksts pieejams angļu valodā, Latvijas sadaļa un kopsavilkums – latviešu valodā. Piemērots faktu materiāls nodarbībai par nodokļu politiku.

Visbagātāko izdzīvošana: Eiropas loma netaisnīgas globālās nodokļu sistēmas atbalstā (latviešu un angļu valodā)

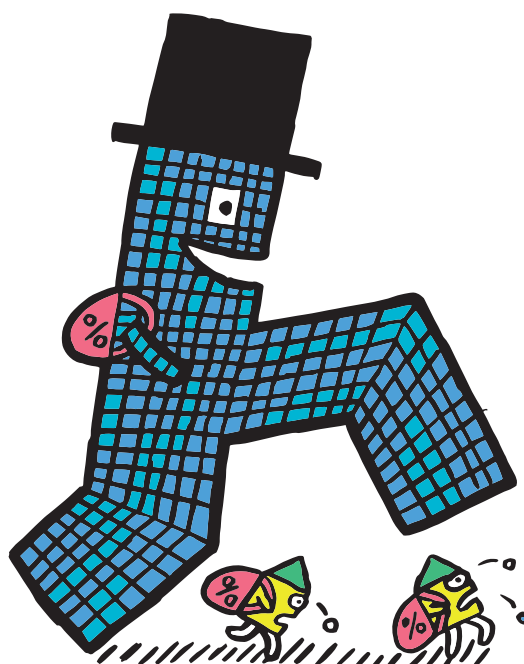
! <http://lapas.lv/lv/musu-darbi/aktualie-projekti/godigi-nodokli-visiem/7-12-2016-zinojums-par-eiropas-loma-netaisnigas-globalas-nodoklu-sistemas-atbalsta-2016/>

Pētījums sniedz salīdzinošo informāciju par Eiropas valstīm, kopskatu un rekomendācijas starptautiskajai nodokļu politikai. Latvijas sadaļa un kopsavilkums pieejami latviešu valodā. Angļu valodā pieejamas arī infografikas. Piemērots kā padziļināts izpētes materiāls nodarbībai par starptautisko nodokļu politiku.

Eiropas banku pārskats (angļu valodā)

! <https://www.oxfam.org/en/research/opening-vaults>

Pētījums sniedz informāciju par Eiropas banku situāciju kontekstā ar starptautisko shēmu izmantošanu. Noderīgs padziļinātai izpētei par banku sektoru, starptautiskajām shēmām.

2. VIDEO MATERIĀLI

EKONOMISKĀ MIGRĀCIJA

<https://youtu.be/MkdS7Xcutgw>

Video sniedz piemēru ekonomiskajā migrācijā – kāpēc ģimene no Ukrainas bija spiesta emigrēt uz Latviju – cēloņi, situācija, iespējas. Tēmas: nodokļi, mazie uzņēmumi, migrācija, Ukraina, naudas atmazgāšana

LAUKSAIMNIECĪBA

<https://youtu.be/QXEmNthS7q0>

Video sniedz piemēru no Latvijas fermas ikdienas dzīves. Tēmas: nodokļi, mazie uzņēmumi, lauksaimniecība, ražošana, pārtikas ražošana, konkurence

MAZIE UZŅĒMUMI

<https://youtu.be/ID9WZwRHbWY>

Video sniedz piemēru no nelielas Latvijas kafējnīcas ikdienas dzīves. Tēmas: nodokļi, mazie uzņēmumi, konkurence, godīga tirdzniecība, dzīvesstila uzņēmumi, kafija, pārtika

UKRAINAS STĀSTS

<https://youtu.be/R3Se07VbpF8>

Video sniedz piemēru, kā tiek atmazgāta nauda no Ukrainas, Latvijas un Ukrainas korupciju un iespējam situāciju mainīt. Tēmas: ofšori, Ukraina, korupcija, bankas, uzņēmējdarbība, nodokļi, saistība ar globālo sistēmu

You Tube

NEVEIKLĀ SABIEDRĪBA

<https://youtu.be/Dhv-c4St8Ro>

Video autori – jaunieši, savai auditorijai uztveramā un pieņemamā veidā ataino kritiskās domāšanas trūkumu, starptautisko nodokļu sistēmu un mūsu katra atbildību. Tēmas: kritiskā domāšana, individuālā atbildība, jaunieši, ofšori, nodokļi, uzņēmumi

STARPTAUTISKO NODOKĻU IZSEKOŠANA

<https://youtu.be/vD0cPvloLbM>

Video sniedz ieskatu kādas starptautiskas shēmas tiek izmantotas nodokļu optimizēšanā. Angļu valodā ar latviešu subtitriem. Tēmas: nodokļi, starptautiskās finanses, piemēri, ofšori

IKEA LATVIJĀ: PAR VAI PRET

<https://youtu.be/qhT6HrVENjw>

Video sniedz ieskatu aktuālā tēmā – IKEA būvniecībā Latvijā. Kā tas ietekmēs vietējos uzņēmējus, kādas shēmas izmanto IKEA, kāds ir sabiedrības un institūciju viedoklis. Tēmas: konkurence, nodokļi, vietējā un starptautiskā uzņēmējdarbība, ražošana

NODOKĻU SPĒKS

<https://youtu.be/5XRCiea-caA>

Animācija īsi un koncentrēti izklāsta par nodokļu maksāšanas jēgu un zaudējumiem no starptautiskās nodokļu optimizēšanas. Angļu valodā ar latviešu subtitriem. Tēmas: nodokļi, ofšori, starptautiskās finanses, valsts budžets

Vairāk informācijas par globālām un lokālām attīstības tēmām -

www.lapas.lv

ZINĀŠANU KRĀTUVE:

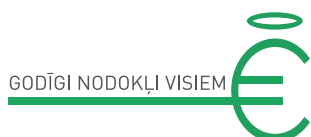
- zināšanu datu bāze – metodikas, pētījumi, projektu rezultāti izglītības darbam un pašizīņai
- stāstu bibliotēka – Latvijas un attīstības sadarbības valstu kopienu stāsti iedvesmai un pārmaiņām
- publikācijas un dokumenti padziļinātai pētniecībai
- blogs – novērojumi par attīstību no iekšpuses un ārpusē
- video stāsti (youtube)

IDEJU KOPIENA:

- Dalīborganizāciju datu bāze – partneri projektiem un vieslektori
- Regulāri pasākumi novados – no bērnu dārza līdz senioru biedrībām: Pasaulē labāko ziņu diena, Globālās izglītības nedēļa, dokumentālo filmu mēneši
- Brīvprātīgā darba iespējas, iegūstot praktisko pieredzi mūsdienīgā starptautiskā organizācijā

Piesakies saņemt LAPAS jaunumus lapasinfo@gmail.com

Seko LAPAS sociālajos tīklos
@LAPAS_LV, FB: LAPAS_LV

Šis materiāls ir veidots ar Eiropas Savienības finansiālo atbalstu. Par materiāla saturu pilnībā atbild LAPAS un tajā publicētā informācija nekādā veidā nevar tikt izmantota, lai atspoguļotu Eiropas Savienības viedokli!